

Op naar een regiogemeente

MAASTRICHT & zijn burens

In Maastricht en zijn Buren verkenden we de toekomst van deze regio. Arno Korsten, hoogleraar Bestuurskunde, bepleit de vorming van regiogemeenten. „Een slagvaardig, maar toch aambaar bestuur.”

door **Arno Korsten**

De grote stad Maastricht kan als gastheergemeente beschouwd worden voor bepaalde taken van de omliggende gemeenten. Maar dat geheel Heuvelland met Maastricht samen zou kunnen of moeten gaan in de stadsregio Maastricht, lijkt nu nog een paar bruggen te ver. Vermoedelijk onhaalbaar.

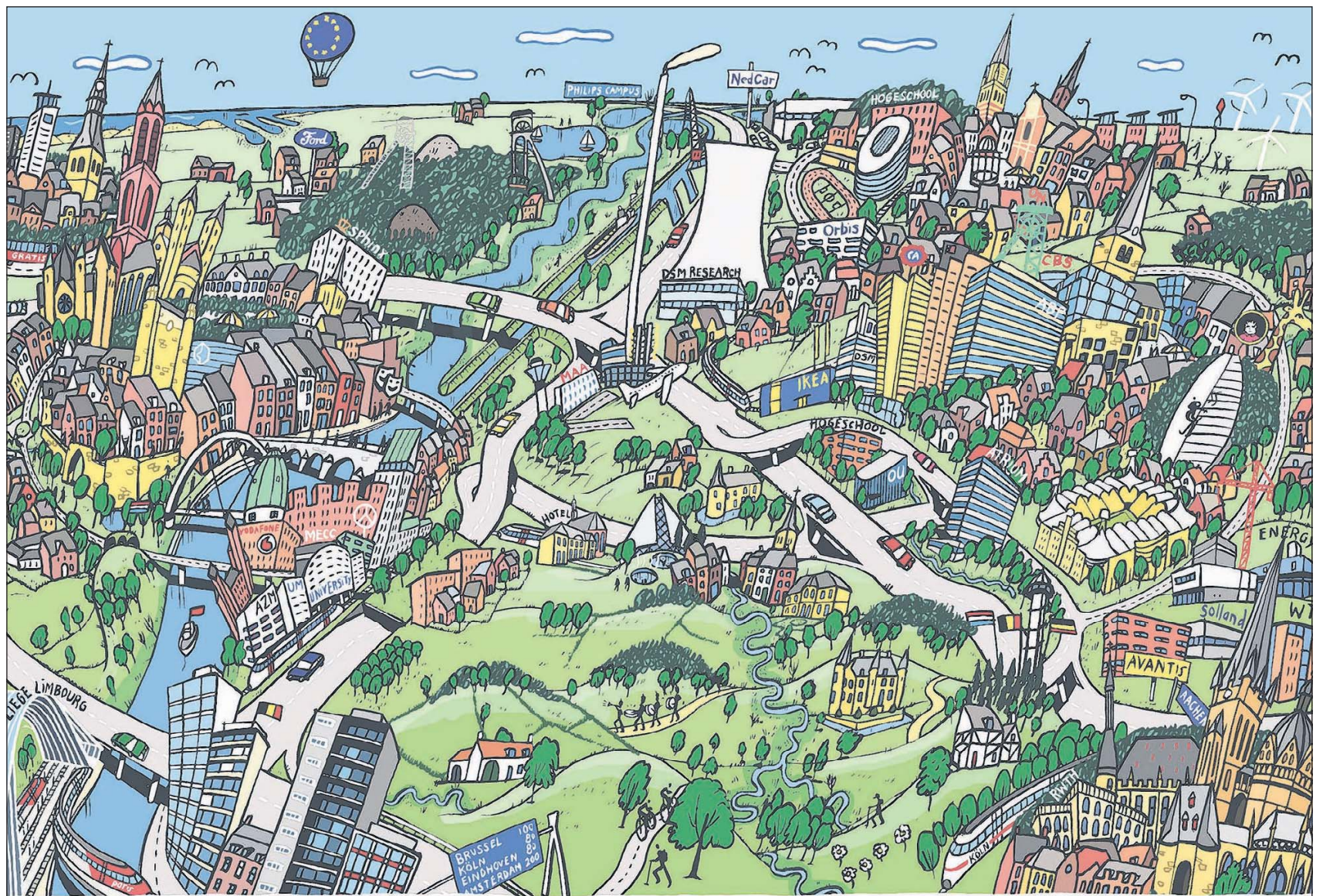
Het gesprek openen om te zien wat Maastricht, Heerlen, provincie met gemeenten samen zouden kunnen doen, is nooit weg.

In het Heuvelland is geen grote succesvolle traditie in samenwerking. De urgentie wordt nog niet voldoende beseft (men denkt nog te vaak dat de eigen gemeente het toch allemaal wel zelf moet kunnen, misschien tegen beter weten in; dus de *stand alone*-oriëntatie en de tolerantie voor suboptimaliteit speelt hier een rol); de voordelen van samenwerking worden nu wel schoorvoetend erkend, maar men heeft het gevoel dat de identiteit van de eigen gemeente wegebt en vrees sturingsproblemen (wie van drie partnergemeenten gaat voor?).

De bestuurders zijn mogelijk heel capabel en goedwillend maar het ontbreekt nog aan leiders die voorop gaan in het zoeken en vinden van samenwerking en niet meer elkaar loslaten.

In eerste instantie pleit ik daarom voor SETA: Samen en Toch Apart. Je laat de SETA-gemeenten bestaan (raden en colleges) en poolt ambtenaren. Dat kun je klein doen (voor zeg drie gebiedjes) en groot (voor vele terreinen). Drie partnergemeenten kunnen juristen poolen, of mensen van inkoop of personeelsfunctionarissen. Je kunt het laten bij samenwerking bij de ondersteunende functies in gemeenten maar ook de handhaving van regels bundelen. Je kunt ook bijna alle ambtenaren poolen. Het lijkt erop dat Valkenburg, Gulpen-Wittem en Vaals deze kant op willen.

Voordeel: je bent qua personeel minder kwetsbaar, je kunt beter taken binnen de pool verdelen, je

illustratie Roel Meertens

hebt herhalingsvoordeel (als zeg drie partnergemeenten ongeveer zelfde product bestellen bij de pool), je behaalt dus doelmatigheidswinst als een pool drie keer een toeristisch plan moet maken (derde keer gaat sneller dan eerste keer), de zwakke trekt zich op aan de sterkere en het regionaal denken neemt toe.

Ik heb jaren terug een verdergaand alternatief bedacht: de regiogemeente met behoud van inliggende gemeenten. De regiogemeente is een regionaal bestuur dat rechtstreeks, gelijktijdig met de lokale verkiezingen, wordt gekozen door kiezers. Er wordt een college van wethouders van een regiogemeente gevormd en er komt een raad van raadsleden die geen deel uitmaken van de raden van inliggende gemeenten.

‘Regiogemeente is slagvaardig, maar ook aambaar’

meente met behoud van inliggende gemeenten. De regiogemeente is een regionaal bestuur dat rechtstreeks, gelijktijdig met de lokale verkiezingen, wordt gekozen door kiezers. Er wordt een college van wethouders van een regiogemeente gevormd en er komt een raad van raadsleden die geen deel uitmaken van de raden van inliggende gemeenten. Die regiogemeente moet niet megalomaan worden en dus niet steeds nieuwe dingen verzinnen. De regiogemeente krijgen daarom geen budget van het Rijk maar van de inlig-

gende gemeenten. Op die manier kun je de regiogemeente een beetje aan de teugel houden. Het nadeel is dat je toch weer strijd kunt krijgen tussen regiobestuur en inliggende lokale besturen.

Je kunt het ook ietsje anders uitwerken en dat doe ik hier ook. Ik vat de regiogemeente op als een gewone gemeente, en de inliggende gemeenten als deelgemeenten. De bestaande gemeenten blijven dus bestaan, maar functioneren in gevolge de Gemeentewet als deelgemeenten (met een gesloten huishouding, dat wil zeggen met vast omschreven taken). Dan is de (gewone) regiogemeente de open huishouding, die taken kan aanvatten die ze wil. Voor deelgemeenten zou je dan een aardiger naam moeten verzinnen.

Zo kun je eindelijk echt de mentale slagvaardige sprong maken. De regiogemeente heeft de echte doorzettingsmacht, hoewel ze als alle gemeenten in Nederland in netwerkcontext opereren en dus afhankelijk is van andere organisaties, zoals woningcorporaties. De regiogemeente heeft in principe minder met remmacht van de deelgemeenten te maken. Vrij eenvoudig op basis van de huidige Gemeentewet. Amsterdam

functioneert al zo. De Raad voor het openbaar bestuur, adviesorgaan voor regering en parlement, heeft het omarmd. Is dit concept van de regiogemeente met inliggende gemeenten zo goed dat kabinetten het direct overgenomen hebben? Nee, minister Remkes wilde hier niet aan. Een bezwaar is het bezwaar van de vier lagen. Dat relativiseer ik; want je moet iets. Als de gemeenten niet genoeg samenwerken, is het alternatief van de regiogemeente een oplossing. Het grote voordeel van dit concept met een open huishouding en inliggende gemeenten is dat het bestuur aambaar blijft, dicht bij de burgers, en de regionale uitdaging opgepakt wordt. De komende bevol-

kingskrimpoperatie geeft een additionele reden om iets te doen aan de komst van de regiogemeente. Een regiogemeente voor Zuid-Limburg is voorlopig niet haalbaar. Het is denkbaar om een regiogemeente Parkstad te maken, een regiogemeente Heuvelland, een regiogemeente Maastricht, en een regiogemeente Sittard-Geleen. Een succesvolle samenwerking kan grote voordelen hebben en toch een aambaar bestuur overhouden. Er is geen successtrategie op samenwerkingsvlak, dus het is dringend nodig dat hier een aantal bestuurders van gemeenten zich committeren om de kar te trekken en eendrachtig te blijven trekken, los van partijpolitieke kleur.